

Seminarium om studiestrategier

för nya studenter på högskoleingenjörprogrammen

Britt Lindén Willumsen och Ylva Oscarsson, Lunds Tekniska Högskola, Lund/Helsingborg

INLEDNING OCH BAKGRUND

LTH har valt att förlägga samtliga högskoleingenjörutbildningar till Ingenjörshögskolan vid Campus Helsingborg. Hösten 2010 finns fem olika högskoleingenjörprogram att söka - tre inom byggt teknik och två inom data- och elektroteknik. Högskoleingenjörsexamen är en sammanhållen treårig yrkesexamen som ska leda till att studenten är användbar i näringslivet direkt efter examen. I utbildningen tränas därför de teoretiska kunskaperna genom tillämpningar på verklighetsnära problem och projekt.

Undersökningar vid studiestarten (Early Warning System samt LUs rapport: Bildning, Utbildning, Arbetsliv) visar att högskoleprogrammen i regel rekryterar fler studenter från närregionen än civilingenjörutbildningarna och att dessa studenter i högre grad kommer från icke-akademiska miljöer eller inte har svenska som modersmål. Antalet studenter som kommer från akademikerhem är mindre än hälften, vilket kan jämföras med riksgenomsnittet på omkring 70 %.

Jämförelse mellan högskoleingenjör- och civilingenjörutbildningar, EWS, LTH

Hemorten i Skåne

i procent

	2006	2007	2008	2009
Högskoleingenjör	73	78	78	79
Civilingenjör	52	55	56	54

Har inte svenska som modersmål

i procent

	2006	2007	2008	2009
Högskoleingenjör	20	18	18	15
Civilingenjör	8	8	9	8

Skillnaden mellan rekryteringen till högskoleingenjör- och civilingenjörutbildningarna kan delvis förklaras av utbildningarnas längd och innehåll. De som lockas av ett mer teoretiskt innehåll och är villiga att lägga minst fem år på en utbildning, väljer en civilingenjörutbildning, medan de som hellre vill ha en kortare utbildning för att snabbt komma ut i arbetslivet, väljer en högskoleingenjörutbildning. Naturligtvis spelar även andra saker in i valet.

LTH har sedan många år arbetat med en introduktion av nyantagna studenter för att försöka ge bästa förutsättningar för att klara av studierna och för att stötta studenterna att nå sitt slutmål (se Bryngfors och Barmen, 2003). Utifrån vår erfarenhet som studievägledare, har vi dragit slutsatsen att de som valt en högskoleingenjörutbildning i ännu högre grad behöver förberedas inför högskolestudier och den akademiska världen. Därför har vi vid LTH Ingenjörshögskolan sedan ett par år arbetat med en *utökad* introduktion.

Begreppet utökad introduktion innebär att vi försöker hitta verktyg för att ge extra stöd under hela första studieåret. Det innebär också att vi samarbetar med programledningar, lärare, phös och faddrar för att kunna ge de nya studenterna en *samlad* introduktion. Aktiviteterna ska vara schemalagda för att underlätta för studenternas planering. I detta projekt kommer vi att **begränsa oss** till att försöka utveckla **ett moment** inom introduktionen, nämligen seminariet om studiestrategier.

Studiestrategier

Studiestrategier är ett vitt begrepp och det är betydelsefullt att studenten förstår att det inte enbart handlar om studieteknik utan även om livet utanför högskolan, saker som man kan påverka och sådant man inte kan påverka, såsom familjesituation, ekonomi, hälsa och fritidsintressen. Förutom detta har varje individ olika förutsättningar som man bör vara medveten om och reflektera över:

Hur hanterar jag stress? När koncentrerar jag mig bäst? Vad är inställningen till mina studier – är jag här för jag ”måste” eller för att jag vill? Är jag orolig för mina studier och kan jag få stöd?

Tillsammans bildar detta ett lapptäcke som kan kallas för studiestrategier.

Nuvarande introduktion på LTH Ingenjörshögskola

Introduktionen på LTH Ingenjörshögskolan börjar redan efter uppropet med en frivillig introduktionsdag där i stort sett alla nya studenter deltar. Sedan fortsätter introduktionen med olika moment under hela första läsperioden för att sedan efter hand minska i omfattning.

Uppropsveckan

- **Introduktionsdag** En dag som inleds med gemensam frukost tillsammans med phös och faddrar innan det är dags för en inspirationsföreläsning om ingenjörssrollen. På eftermiddagen är det information kring datorer, bibliotek, nycklar m m.

Termin 1

- **Lära-känna-varandra-aktiviteter** Redan under första veckan samlar vi studenterna i mindre grupper för att under lättsamma former låta studenterna arbeta tillsammans i grupp samtidigt som de ges möjlighet till att lära känna sina nya studiekamrater och lärare.
- **Introduktionskurser** Varje utbildningsprogram startar med en introduktionskurs för att ge studenterna en översikt av utbildningen och vad den leder till. I dessa kurser eller i parallella kurser ingår moment som t ex reflektioner kring ingenjörssrollen, muntlig och skriftlig presentation och projektmetodik.
- **SI-grupper (Supplemental Instruction)** SI-möten i matematik erbjuds alla nybörjare på högskoleingenjörsprogrammen.
- **Seminarium om studiestrategier** Under de första veckorna erbjuds studenten att delta i ett seminarium med syfte att gå igenom utbildningsplaner, diskutera hur man lyckas med sina studier genom en god studieplanering/studieteknik samt vikten av att komma igång med sina studier.
- **Stödfunktioner** Vi upplyser om olika stödfunktioner inom universitetet. LTHs kurator tillsammans med Studenthälsan och studentprästen informerar om sin verksamhet.
- **Nätverk** Vi stöttar studenter med särskilda förhållanden att hitta vägar för att bilda nätverk. Ett exempel är att vi bjuder in de studenter som har barn till en lunch där studenter från högre årskurser deltar genom att dela med sig av sina erfarenheter. Ett annat exempel på nätverk är att vi bjuder in studenter som med funktionshinder till ett gemensamt möte för att låta studenter med erfarenhet av t ex dyslexi berätta om sina studier och ge tips och råd.
- **Omvärldskontakter** Detta sker genom studiebesök, afu (arbetslivsförankrad utbildning), gästföreläsningar och andra kontakter med det regionala näringslivet.
- **Uppföljning** De studenter som inte klarar någon av de två tentamina som äger rum i oktober, kallas till uppföljningssamtal med oss på utbildningsservice.

Teknologkåren

- **Kåraktiviteter** Parallellt med ovanstående pågår olika aktiviteter som anordnas av teknologkåren – från studiekvällar till mer festbetonade aktiviteter.

Termin 2

- Ytterligare omvärldskontakter.
- Uppföljningssamtal sker med de studenter som inte uppnått 21 hp under höstterminen.
- Mer grupp- och projektarbeten i kurser.

PROJEKTETS SYFTE

Syfte och mål

I vårt projekt vill vi fokusera på **seminariet om studiestrategier** för att kunna ge de nya studenterna bättre verktyg för att lyckas med studier. Hur ska vi få studenterna att bli mer *aktiva* under seminariet? Hur ska vi få dem att *förstå vikten av en god studieplanering*? Enlig Biggs och Tang (2009) måste studenten inte bara förstå vilka mål som ska uppnås i en undervisningssituation, utan även inse *värdet av kunskaperna*. Vi vill därför undersöka hur vi ska uppnå en djupare förståelse för vad studiestrategier innebär och hur dessa kan underlätta studiesituationen.

Metod

Samtliga nybörjare på högskoleingenjörsutbildningarna inbjöds att delta i seminarium om studiestrategier under hösten 2009. Seminariet genomfördes i grupper om ca 14 personer. Omkring 70 % av de nya studenterna deltog. Vi vill ha reaktioner på om innehållet i seminariet var relevant och om det upplevdes som meningsfullt. Undersökningen görs i form av enkäter. Av erfarenhet vet vi att enkäter via e-post ger låg svarsfrekvens. Därför väljer vi att dela ut enkäterna i samband med ett föreläsningstillfälle. Läraren ger studenterna några minuter för att besvara frågorna och insamlandet sker sedan vid föreläsningens slut. En kort beskrivning av vad som togs upp på seminariet inleder enkäten. Därefter följer en öppen frågeställning "Vad tyckte du om informationen?" samt frågan "I vilken grad skulle du uppmuntra en ny student att gå dit?" Svar ges enligt skalan 0 - 10, där 0 anger "inte alls" och 10 "absolut". Studenterna besvarar frågorna anonymt (enkät, se bilaga 1).

Finns det några framgångsrika exempel från andra högskolor som fokuserar på introduktion av nya studenter? Hur ser deras upplägg ut? Är det något vi skulle kunna använda? Det vill vi ta reda på.

Supplemental Instruction (SI) i matematik ges under hela hösten i åk 1 för högskoleingenjörsutbildningarna. Kan metoden användas som ett komplement i introduktionsseminariet? Vi begränsar oss här till det material som finns tillgängligt inom LTH.

Vi kommer att studera utvald litteratur om studieteknik och pedagogik för högskolan. Vad kan vi lära oss om introduktion och studiestrategier genom dessa?

Under vårterminen 2010 deltar vi i ett LTH-projekt om hur karriärplanering tidigt kan introduceras under utbildningen. Hur kommer det att påverka innehållet i seminariet?

RESULTAT

Enkäten

Enkäten delades ut och svaren sammanställdes under vecka 11 vårterminen 2010. Av de 123 studenter som deltog i seminariet, svarade 20 st på enkäten vilket innebär en svarsfrekvens på 16 %.

På frågan "I vilken grad skulle du uppmana en ny student att gå dit?" blev genomsnittsvaret 8 av 10 möjliga. Det tolkar vi som att studenterna ansåg det vara viktig information att ta del av.

Under frågan "Vad tyckte du om informationen?" fanns möjlighet till frisvar. Inte alla utnyttjade denna möjlighet men vi fick ändå in en hel del intressant information. De som var positiva tyckte det var bra med praktisk information om studierna och hur det går till att tentera. Det var bra att få veta lite om studieplanering och om hur utbildningarna var upplagda.

Andra tyckte det var ett bra sätt att få veta vilka vi på utbildningsservice är och att det kändes både välkommande och tryggt att introduceras på detta sätt. Gruppstorleken (max 14) var lagom.

De som inte tyckte att seminariet var särskilt viktiga, påpekade att det vi sade inte var något nytt utan att man kände till det mesta sedan tidigare. Oavsett om man var positiv eller negativ till seminariet, ansåg flera att vi borde ha varit tydligare med vad det skulle innehålla och att vi borde ha gett fler tips på studieteknik.

Här nedan följer några citat från enkätsvaren:

"Tipset om att göra sina läxor i skolan och sen vara ledig när man kommer hem, är en enkelbiljett till bra resultat."

"Informationen var bra, men för den som tidigare visste vad högskolestudier innebar var den inte så givande. Den praktiska informationen om studieplanen, tentamen m m var bra."

"Kunde varit tydligare och att man berättade mer om studieteknik. Det var lite mycket att man själv fick berätta. Hade varit bra om ni berättat något som ni visste fungerade bra och att man fick mer tips."

"Bra. Kunde varit tydligare vad som skulle gås igenom."

"Den var bra, det bästa ni sa var att: 'Er första tid för er på Campus kommer avgöra för hur det kommer att gå resten av tiden'. Har kämpat för att få en bra start."

"Intressant, framför allt det om hur det fungerar när man tentar var viktigt. Det var bra att höra om studieteknik."

"Den var bra, man kände sig välkommen och fick prata om hur man kände inför alla. Bra att man inte var för många i gruppen."

Andra högskolor

Några högskolor erbjuder kurs i studiestrategier, bl a Handelshögskolan i Oslo och Malmö Högskola. Andra högskolor erbjuder frivilliga föreläsningar, gruppdiskussioner och speciella "verktyglådor" med fokus på hur du som student blir framgångsrik i dina studier. De flesta har också information utlagd på nätet. Det som tas upp i de flesta fall är bl a motivation, eget ansvar, planering, förberedelse, efterarbete och att se sina studier som ett heltidsarbete.

SI på LTH

Leif Bryngfors och Gerhard Barmen skriver i rapport från 2003 om statistiska samband mellan hur man lyckas med sina studier första året och att ta sin slutexamen. Den första tidens studier är avgörande för hur framgångsrik studenten blir i sina fortsatta studier. Därför är det viktigt att erbjuda ett gediget introduktionsprogram som fokuserar på lärandeprocessen och studiestrategier. SI (Supplemental Instruction) är en del av denna process

SI bygger på att studenter i högre årskurs leder gruppmöten där studenter diskuterar och löser uppgifter i matematik. SI-ledarna har genomgått en utbildning i gruppdynamik och fråge-/studieteknik.

Litteratur

Björn Liljeqvist (Plugga smart och lär dig mer) talar om tre framgångsfaktorer för att lyckas i sina studier: talang, attityd och studieteknik. Om studietekniken saknas är risken stor att studenten underpresterar även om talangen finns. Samma gäller för attityd/motivation till studierna. Enligt Liljeqvist kan studietekniken delas upp i tre delar; vilka *förberedelser* ska göras, vad händer vid själva *inläringen* och hur genomförs *efterarbetet*. Liljeqvists resonerar även om betydelsen av att repetera sitt kursmaterial vid rätt tidpunkter för att behålla det i sitt minne. Det viktiga är att repetitionen sker strax *innan* han eller hon glömmer istället för efteråt samt vid *flera* tillfällen (t ex efter 10 min, efter ett dygn, efter en vecka, efter en månad).

Biggs och Tang menar att studenter tar in ny kunskap genom att utgå från det som via egna erfarenheter redan är känt. Detta kan läraren bygga vidare på genom att utforma sin undervisning (t ex genom att använda sig av PBL eller case) efter studentens kunskapsnivå och utifrån den utmana de gamla kunskaperna (*constructive alignment*). Studenten blir på det sättet mer engagerad och får en djupare förståelse. Den fördjupade förståelsen kan leda till att man reflekterar och på det sättet får nya insikter (*conceptual change*).

Elisabet Wilhelmsson (Studiepraktikan) försöker förmedla insikten att studenten själv måste ta ansvar för sina studier, men också att studenten har makt att förändra en negativ studiestrategi till en positiv. Genom att inventera sina styrkor och svagheter, fundera över erfarenheter och sätta realistiska mål, kan studenten arbeta med sin motivation och hitta strategier som leder till slutmålet.

Karriärplanering

Under våren 2010 har vi deltagit i ett LTH-projekt med syfte att införa ett karriärperspektiv på studenternas studieplanering. Studenterna ska tidigt i utbildningen ges verktyg för att reflektera över sitt lärande i relation till sin framtida yrkesroll. Projektet kommer att delvis vävas in i seminariet om studiestrategier.

DISKUSSION OCH SLUTSATSER

Flera angav i enkätsvaren att de saknade tydlighet om vad seminariet innebar. Vår inbjudan kommer att vara klarare angående vad det är vi erbjuder studenten och vad utfallet för den enskilde studenten kan bli genom att delta. Därför måste vi själva vara på det klara med vad vi vill att seminariet ska innehålla och vi har därför skrivit en "kursplan" med syfte och innehåll (bilaga 2).

Biggs och Tang menar att lärandet blir framgångsrikt om:

- det baseras på studenters egna erfarenheter
- det finns tydliga kursmål om vad studenterna förväntas kunna/förstå efter avslutad kurs
- undervisning och uppgifter anpassas efter kursmålen och efter studenternas kunskapsnivå

Vi utgick från Biggs och Tangs teorier när vi skrev kursplanen till vårt seminarium. Kursplanen är ett viktigt dokument både för oss som seminarielidare samt för de som deltar. Vi får en hållbar struktur att förhålla oss till. Ett problem vi har haft med tidigare seminarier har varit att målet med seminariet varit otydligt, vilket också har framkommit i enkätundersökningen. Detta hoppas vi kunna undvika med en genomtänkt kursplan.

Ett annat problem vi upplevt är att vi inte lyckats aktivera studenterna tillräckligt. Vi har funderat kring genomförandefasen och även här tagit hjälp av Biggs och Tangs teorier om att utgå från studenternas egna erfarenheter. Med hjälp av olika scenarier kommer vi att använda oss av gruppdiskussioner för att uppnå de mål som finns beskrivna i kursplanen. Här kan vi till viss del ta hjälp av SI-metoden som till stor del handlar om att återföra problemställningar och frågor till gruppen för att ge gruppdeltagarna möjlighet till att hitta en gemensam lösning. På det sättet höjer vi aktivitetsnivån bland deltagarna.

Vi kommer att lägga in olika övningar relaterade till seminariets innehåll. Övningarna ska vara korta och utföras i grupper om två till fyra personer. Vi kommer också att ta fram egna scenarier som studenterna får diskutera, t ex frågor kring fusk och plagiering. Tiden för seminariet kommer att ökas från en lektionstimme till minst två för att vi ska hinna med dessa nya övningar och moment.

Genom att ge fler exempel både på framgångsrika studenter och olika studietekniker, hoppas vi visa vad den enskilde studenten kan vinna på goda studiestrategier. Vi kommer också att berätta om undersökningar som säger att utfallet av det första studieåret påverkar hela studietiden och hur betydelsefullt det därför är att snabbt skaffa sig goda studievanor.

Vi kommer att påvisa vikten av att se till helheten när det gäller framgång i studier. Det handlar inte bara om studieteknik utan om hela livssituationen. Varje student måste utifrån sina egna förutsättningar skapa egna studiestrategier. Det handlar om att hitta en balans mellan studier och fritid/familj och vägar för god planering. Att läsa på ett högskoleingenjörsprogram innebär heltidsstudier och att ta eget ansvar. Därför måste studenten också kunna motivera sig och se sig själv som ingenjör i framtiden. För att knyta samman studieplanering med karriärplanering, kommer vi att införa moment i seminariet som berör långsiktiga mål, motivation och det egna varumärket.

Tillsammans med övriga delar av introduktionen och i dialog med ansvariga lärare på parallella kurser på utbildningsprogrammen, bör det omstrukturerade seminariet leda till att studenterna känner sig tryggare i den akademiska världen och har större förståelse för övergången från gymnasiala studier till högskolestudier. Förhoppningsvis får de verktyg för att kunna planera sina studier och se fördelen med att vara i fas med kursprogram och studieplaner. Avslutningsvis hoppas vi att de även kommer att förstå att det handlar om att ta ansvar för sina egna studier och vilka konsekvenserna blir om man inte gör det. Djupläring är en lång process som inte går att uppnå under ett seminarium. Det är därför viktigt att se seminariet som starten på en process som pågår under de tre år som utbildningen pågår.

UTVÄRDERING OCH UPPFÖLJNING

Vårt mål är att utveckla och förbättra seminariet om studiestrategier för att kunna ge de nya studenterna bättre verktyg för att lyckas med sina studier. Har vi fått dem att förstå vikten av en god studieplanering? Har vi lyckats få studenterna att vara mer aktiva under seminariet? Har vi blivit tydligare med innehållet i seminariet? För att ta reda på om vi lyckats med detta har vi diskuterat följande förfaranden:

- En utvärderingsenkät delas ut och samlas in vid seminariets slut. Enkäten kommer att likna bilaga 1 fast med tillägget "Vad tyckte du om gruppdiskussionerna?". Vi kommer också att fråga om vad som var viktigast i innehållet.
- Vi kommer att föra deltagarlistor vid seminariet för att använda dem vid uppföljningssamtalen av förstaårsstudenterna i oktober. Om studenten inte deltagit, ställer vi frågan varför.
- Vi kommer även att jämföra antal uppföljningssamtal med föregående års antal och se om det finns samband mellan om man deltagit eller inte på seminariet.

REFERENSER

1. J Biggs, C Tang: *Teaching for Quality Learning at University*. The Society for Research into Higher Education. Third Ed 2007/2009.
2. L Bryngfors, G Barmen: *The LTH Program – A Structured Introductory Process to Improve First-Year Students' Performance and Learning*. NASPA Journal 40:4 2003.
3. B Liljeqvist: *Plugga smart och lär dig mer*. Studentlitteratur 2006.
4. LTH: *Early Warning System - EWS*. Enkäter 2005-2009. Hemsida: <http://www.lth.se/omlth/kommunikationrekryt/studentrekrytering>
5. LU: *Bildning, Utbildning, Arbetsliv – en studie av fyra programutbildningar vid Campus Helsingborg*. LU Utvärderingsenheten, rapport nr 2010:256.
6. E Wilhelmsson: *Studiepraktikan*. Liber 2007.
7. Deltagit i projektet *Studenters studie- och karriärplanering* (LTH våren 2010)

I början av höstterminen deltog du i ett seminarium som vi programstudievägledare höll i. Vi pratade bl. a om skillnaden mellan gymnasie- och högskolestudier, hur det går till när man tentar, hur viktigt det är att ha en bra studieteknik mm.

Vi håller nu på att planera för introduktionen 2010 och vill gärna ha din feedback på hur du upplevde informationstillfället i höstas. Du kan hjälpa oss genom att besvara följande frågor.

Vad tyckte du om informationen?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

I vilken grad skulle du uppmuntra en nyantagen student att gå dit?

Sätt ett kryss på skalan. 0 anger "inte alls" och 10 "absolut"

0.....10

Tack för din medverkan!

Ylva Oscarsson

Britt Lindén Willumsen

Kursplan

2010-07-01

Seminarium om studiestrategier

Ges för: Åk 1 på högskoleingenjörsutbildningar

Ansvariga: Programsamordnare Britt Lindén Willumsen och Ylva Oscarsson, britt.linden@kansli.lth.se, ylva.oscarsson@kansli.lth.se

Syfte/Mål

Ge de nya studenterna inblick i vad som krävs för att lyckas med sina studier samt att de ska känna sig välkomna i den akademiska världen.

Innehåll

- Mål och motivation
- Ansvar för sin egen framtid
- Tidigare goda erfarenheter av lyckad studieplanering
- Skillnader mellan gymnasie- och högskolestudier
- Studietekniker
- Examination inom högskolan
- Studieinformation

Genomförande: Seminariet omfattar ett tvåtimmarspass. Passet schemaläggs ca tre-fyra veckor in i den första terminen. Grupperna ska inte vara större än femton personer. För att öka aktiviteten i gruppen kommer en stor del av tiden att bestå av övningar/diskussioner i smågrupper (2-4 personer). Övningarna baseras på innehållet i seminariet och gruppdeltagarnas egna erfarenheter. Seminarielidarna fungerar som handledare/coacher. Övningarna i smågrupper avslutas med en gemensam redovisning och diskussion.

Uppföljning: Studenter som vill lära sig mer om studieteknik och karriärplanering kommer att erbjudas uppföljningar under studietiden.

Litteratur

Häfte LTH till nybörjare

Studiehandbok